

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců Mgr. Aleše Roztočila a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobce: **Ing. J. H.**, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 427/31, Brno, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 3. 2018, č. j. 12310/18/5100-31462-704389, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 26. 2. 2019, č. j. 15 Af 57/2018 - 39,

t a k t o :

- I. Návrh žalobce na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti **se zamítá.**
- II. Kasační stížnost proti III. a IV. výroku usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 26. 2. 2019, č. j. 15 Af 57/2018 - 39, **se odmítá.**
- III. Kasační stížnost proti I. a II. výroku usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 26. 2. 2019, č. j. 15 Af 57/2018 - 39, **se zamítá.**
- IV. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

[1] Usnesením ze dne 26. 2. 2019, č. j. 15 Af 57/2018 - 39, Krajský soud v Ústí nad Labem nepřiznal žalobci osvobození od soudních poplatků (výrok I.), zamítl jeho návrh na ustanovení zástupce (výrok II.), vyzval jej, aby ve lhůtě do patnácti dnů ode dne doručení tohoto usnesení, popřípadě ve lhůtě do pěti dnů od doručení rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti proti tomuto usnesení, zaplatil soudní poplatek za

žalobu ve výši 3.000 Kč (výrok III.) a aby ve stejné lhůtě zaplatil soudní poplatek za návrh na přiznání odkladného účinku ve výši 1.000 Kč (výrok IV.). V odůvodnění usnesení krajský soud připomněl, že žalobce nesplnil poplatkovou povinnost za podání žaloby a návrhu na přiznání odkladného žalobě a namísto toho požádal o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce. Vysvětlil, že žalobce nereagoval na výzvu k doložení majetkových poměrů a navzdory řádnému poučení o následcích neuvedl a neprokázal žádné relevantní okolnosti k žádosti o osvobození od soudních poplatků.

II. Obsah kasační stížnosti

[2] Proti tomuto usnesení podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včasnou kasační stížnost. V ní namítl, že krajský soud zkreslil rozhodný skutkový i právní stav, rozhodl na základě domněnek a upřel mu právo vyjádřit se k věci. Stěžovatel uvedl, že řádně podal včasnou a důvodnou žalobu a dostatečně doložil žádost o osvobození od soudních poplatků a návrh na ustanovení zástupce. Vzhledem k těmto tvrzením stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadené usnesení krajského soudu. Současně požádal o přiznání odkladného účinku a osvobození od soudního poplatku a navrhl, aby mu Nejvyšší správní soud ustanovil pro řízení o kasační stížnosti zástupce.

[3] Žalovaný nevyužil svého práva a ke kasační stížnosti se nevyjádřil.

III. Posouzení kasační stížnosti

[4] Nejvyšší správní soud nerozhodoval o návrhu stěžovatele na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, a to z toho důvodu, že přiznáním odkladného účinku se podle § 73 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), pozastavují účinky napadeného rozhodnutí pouze do skončení řízení před soudem. Rozhodování o návrhu stěžovatele na přiznání odkladného účinku by nemělo žádný smysl za situace, kdy se řízení tímto rozsudkem končí a rozsudek je vydán neprodleně po nezbytném poučení a uplynutí lhůty k vyjádření žalovaného ke kasační stížnosti podle § 109 odst. 1 s. ř. s.

[5] Nejvyšší správní soud poznamenává, že o návrhu stěžovatele na osvobození od soudních poplatků nebylo nutno rozhodovat, neboť podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí krajského soudu (s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí) nevzniká stěžovateli poplatková povinnost (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19). Napadené usnesení, kterým krajský soud zamítl žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce pro řízení o žalobě, nepochybně takovým procesním rozhodnutím je.

[6] Z právě citovaného usnesení rozšířeného senátu současně plyne, že ač je povinné zastoupení stěžovatele bez příslušného právního vzdělání advokátem obecně jednou ze základních podmínek řízení o kasační stížnosti, ustanovení § 105 odst. 2 s. ř. s. se neuplatní v případech, kdy kasační stížnost směřuje proti procesnímu rozhodnutí učiněnému v řízení o žalobě, jež slouží toliko k zajištění podmínek řízení nebo jeho řádného průběhu. Takovým typem rozhodnutí je i nyní napadené usnesení, jak již bylo výše uvedeno. V daném případě tak ani podmínka povinného zastoupení stěžovatele

pokračování

advokátem nemusí být splněna. Nejvyšší správní soud i tak vážil, zda je, přes právě uvedené, ustanovení zástupce v nynějším řízení o kasační stížnosti nezbytně třeba k ochraně práv stěžovatele. Dospěl přitom k závěru, že tomu tak není. Kasační stížnost splňuje předepsané náležitosti a lze z ní seznat, z jakých skutkových a právních důvodů stěžovatel považuje napadené usnesení krajského soudu za nezákonné. Nejvyššímu správnímu soudu proto nic nebrání v tom, aby o takto formulované kasační stížnosti věcně rozhodl, aniž by stěžovatel v důsledku své neznalosti práva mohl utrpět jakoukoli újmu. Nejvyšší správní soud tudíž stěžovateli zástupce pro řízení o kasační stížnosti neustanovil.

[7] Nejvyšší správní soud se zabýval otázkou přípustnosti podané kasační stížnosti a dospěl k závěru, že kasační stížnost proti výrokům III. a IV. napadeného usnesení krajského soudu není přípustná, neboť se v tomto rozsahu jedná toliko o rozhodnutí, kterým se upravuje vedení řízení ve smyslu § 104 odst. 3 písm. b) s. ř. s. (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 4. 2008, č. j. 1 As 2/2008 - 47, či usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 2. 2006, č. j. 5 As 15/2005 - 47, publ. pod č. 973/2006 Sb. NSS). Na základě shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud kasační stížnost v části směřující proti výrokům III. a IV. napadeného usnesení krajského soudu odmítl podle § 120 a § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. jako nepřípustnou. Ve zbylém rozsahu shledal kasační stížnost přípustnou.

[8] Nejvyšší správní soud přezkoumal výroky I. a II. napadeného usnesení v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti. Stěžovatel ve své kasační stížnosti označil důvody podle § 103 odst. 1 písm. a), b), c), d) a e) s. ř. s. Z obsahu kasační stížnosti však vyplývá, že ji stěžovatel podal toliko podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s.

[9] Podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. „[k]asační stížnost lze podat pouze z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.“ Nesprávné právní posouzení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní předpis, popř. je sice aplikován správný právní předpis, ale tento je nesprávně vyložen.

[10] Podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. „[k]asační stížnost lze podat pouze z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.“

[11] Kasační stížnost není důvodná.

[12] K námitce, že krajský soud rozhodl na základě zkresleného skutkového a právního stavu, respektive na základě domněnek, ke kterým se stěžovatel nemohl vyjádřit a které jsou v rozporu s předloženými podklady, Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že stěžovateli již několikrát vysvětlil, například v rozsudku ze dne 9. 10. 2014, č. j. 4 Afs 177/2014 - 24, že český právní řád soudům neukládá, aby s účastníky řízení konzultovaly své úvahy. Stěžovatel měl možnost přednést veškerá svá tvrzení a nahlížet do spisu. Skutečnosti a

úvahy uvedené v odůvodnění napadeného usnesení jsou koherentní a podložené spisovým materiálem.

[13] Nejvyšší správní soud opakovaně konstatuje, že podle § 36 odst. 3 s. ř. s. „[ú]častník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti.“ Základní podmínku pro osvobození od soudních poplatků tedy tvoří povinnost žadatele doložit, že nemá dostatečné prostředky. Tuto podmínku však stěžovatel v průběhu celého řízení před Krajským soudem v Ústí nad Labem nesplnil, neboť nepředložil žádné doklady, které by osvědčovaly jeho špatnou finanční situaci. Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu „[p]ovinnost doložit nedostatek prostředků je jednoznačně na účastníkovi řízení, který se domáhá osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.). Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje“ (srov. usnesení ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50, publ. pod č. 537/2005 Sb. NSS). Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že stěžovatel věrohodně a úplně neprokázal svou majetkovou a výdělkovou situaci. Stěžovatel nedoložil, že nemá dostatečné prostředky, proto krajský soud rozhodl správně, pokud mu osvobození od soudních poplatků nepřiznal a vyzval jej k jejich zaplacení.

[14] Podle § 35 odst. 9 věta první s. ř. s. „[n]avrhovatel, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát; hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování osoby uvedené v odstavci 2 platí v takovém případě stát.“ Prvotní podmínkou pro ustanovení zástupce soudem je existence předpokladů pro osvobození od soudních poplatků. Jak již bylo uvedeno výše, stěžovatel znemožnil objektivní posouzení svých aktuálních poměrů a nedoložil, že nemá dostatečné prostředky. Existence předpokladů pro osvobození od soudních poplatků tak nebyla prokázána, tudíž nebyla splněna ani podmínka pro ustanovení zástupce soudem. Krajský soud proto rozhodl správně, pokud návrhu žalobce na ustanovení zástupce nevyhověl.

IV. Závěr

[15] S ohledem na všechny shora uvedené skutečnosti Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnosti proti výrokům I. a II. napadeného usnesení krajského soudu není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl. Kasační stížnost proti výrokům III. a IV. usnesení krajského soudu pak pro její nepřípustnost podle § 120 a § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. odmítl.

[16] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti v části směřující proti výrokům III. a IV. usnesení krajského soudu rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 3 s. ř. s. ve spojení s § 120 téhož zákona, tak že žádný z účastníků nemá nárok na náhradu nákladů řízení, neboť kasační stížnost byla v tomto rozsahu odmítnuta. O náhradě nákladů řízení o

pokračování

kasační stížnosti v části směřující proti výrokům I. a II. usnesení krajského soudu rozhodl Nejvyšší správní soud dle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení, které důvodně vynaložil. Vzhledem k tomu, že stěžovatel byl v řízení o kasační stížnosti proti výrokům I. a II. usnesení krajského soudu procesně neúspěšný, právo na náhradu nákladů řízení mu nenáleží. Procesně úspěšnému žalovanému žádné náklady nad rozsah vyplývající z jeho běžné úřední činnosti nevznikly. Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že nepřiznal náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti žádnému z účastníků.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. dubna 2019

JUDr. Jiří Palla
předseda senátu